

JULIAN FRANKOWSKI (1907 – 1987)

Notka biograficzna

Julian Frankowski urodził się 9 stycznia 1907 r. w Zdroju, gmina Grodzisk Wielkopolski. Ojciec był nauczycielem i członkiem zarządu Banku Ludowego w Grodzisku Wlkp. Miał ośmioro rodzeństwa. Mimo, że wszystkie dzieci urodziły się pod zaborem niemieckim, zostały wychowane w duchu patriotycznym na wzorowych Polaków, co znalazło swoje odbicie w późniejszym ich życiu, pełnym poświęcenia dla Ojczyzny. Najstarszy brat Tadeusz był powstańcem wielkopolskim, powstańcem śląskim oraz dowódcą plutonu podsłuchu w 72 Biurze Cenzury Armii „Poznań”. Starszy brat Stefan poległ na wojnie polsko-bolszewickiej pod Kojdanowem w 1920 r. Starszy brat Mścisław był także powstańcem wielkopolskim i działaczem społeczno-politycznym;

za działalność konspiracyjną został przez hitlerowców zamordowany przez ścięcie na gilotynie w berlińskim więzieniu Ploetzensee w marcu 1942 roku. Najmłodszy brat Marian, który prowadził działalność konspiracyjną wspólnie z bratem Mścisławem, został zamordowany przez hitlerowców w Forcie VII w Poznaniu w kwietniu 1941 roku.

Po maturze w 1925 roku otrzymał posadę nauczyciela, początkowo w Zdroju, a następnie kolejno w Grodzisku Wlkp., Oborze i Świniarach, powiat Gniezno. Od 1936 roku był kierownikiem szkoły powszechnej w Bielawach, powiat Gniezno.

Julian Frankowski z uczniami, Zdrój 1928

Zofia Frankowska z dziećmi 1942

W 1936 roku zawarł związek małżeński z Zofią Eder, córką powstańca wielkopolskiego i emerytowanego kierownika szkoły powszechnej w Urbanowie. Miał czworo dzieci: córkę i trzech synów.

W pierwszych dniach września 1939 roku wstąpił ochotniczo do III Kompanii Batalionu Obrony Narodowej „Opalenica”. Jako strzelec z cenzusem został zwiadowcą w poczcie dowódcy kompanii i brał udział w działaniach wojennych batalionu. Po jego rozbiciu w bitwie pod Kutnem w dniu 18 września 1939 roku dostał się do niewoli niemieckiej.

Niewolę przeżył w następujących obozach jenieckich:

1. Stalag XI B Fallingborestel, w którym przebywał do 11 listopada 1939 roku pełniąc funkcję dowódcy kompanii, a później męża zaufania obozu;
2. Stalag II A Neubrandenburg, w którym przebywał do 20 czerwca 1941 roku m.in. pełniąc funkcję tłumacza obozowego w bibliotece obozowej;
3. Oflag II C Woldenberg, w którym przebywał do chwili ewakuacji obozu 25 stycznia 1945 roku.

Do Oflagu II C Woldenberg trafił 22 czerwca 1941 roku w dniu napaści Niemiec hitlerowskich na ZSRR, w grupie 120 jeńców (głównie podchorążych) przeniesionych z obozu w Neubrandenburgu. Początkowo był zakwaterowany w baraku 25a, a następnie przeniesiony do baraku 20a – batalion IV, gdzie został szefem podchorążych. Od września 1941 roku pełnił funkcję szefa kancelarii Najstarszego Obozu płk. Stefana Biestka, a następnie płk. Wacława Szalewicza. Pracując pod kierownictwem mjr Stanisława Mastalskiego pisał m.in. rozkazy dzienne i inne pisma wychodzące z obozu, a ponadto

Nieśmiertelnik Juliana Frankowskiego

pomagał oficjalnemu tłumaczowi por. Chrzanowskiemu, w tłumaczeniach różnych pism i dokumentów na język niemiecki.

W obozie Julian Frankowski zapisał się na Wyższy Kurs Nauczycielski i studiował pedagogikę, psychologię i metodykę. Po 2-letniej nauce zdał egzamin pisemny i ustny przed komisją, której przewodniczył prof. Kazimierz Michałowski.

Julian Frankowski z kolegami (siedzący, drugi od lewej)

Po ewakuacji obozu II C Woldenberg uciekł z marszu i został złapany w Dąbiu pod Szczecinem, a następnie dołączony do ewakuowanego obozu oficerskiego Gross Born. Po ok. 800 km marszu 29 marca 1945 roku doszedł wspólnie z innymi jeńcami do Stalagu XI.A Sandbostel, gdzie 20 kwietnia 1945 roku został oswobodzony przez wojska angielskie.

Po uwolnieniu, Julian Frankowski od 29 kwietnia 1945 roku pracował w Polskim Dowództwie Obozu pod dowództwem płk. Ignacego Izdebskiego, lecz nie widząc tam możliwości szybkiego powrotu do kraju, w czerwcu 1945 roku wyjechał w poszukiwaniu swoich krewnych do obozu oficerskiego Murnau pod Monachium i dalej do obozu w Markt Pongau oraz Golling w Austrii.

Do kraju wrócił 18 września 1945 roku, dokładnie po 6 latach niewoli oraz tułaczki wojennej i od 1 października 1945 roku ponownie objął posadę kierownika szkoły w Bielawach, powiat Gniezno.

Julian Frankowski, 1945

Julian Frankowski, przed barakiem 20a, Dobiegniew 1970

Julian Frankowski przez całe życie pielęgnował wspomnienia ze swoich pobytów w obozach jenieckich i utrzymywał stałe, bliskie kontakty m.in. z kolegami z Obozu II C Woldenberg. Brał udział w zjazdach woldenberczyków m.in. latem 1979 roku, na który zabrał swoich najbliższych. Oprócz pracy zawodowej pełnił wiele funkcji społecznych: był przewodniczącym Gminnej Komisji Oświatowej oraz pełnomocnikiem do walki z analfabetyzmem na Gminę Kłecko, organizatorem i księgowym Kółka Rolniczego w Bielawach, przewodniczącym Rady Banku Spółdzielczego w Kłecku.

Julian Frankowski był zapalonym myśliwym, członkiem Koła Łowieckiego w Kłecku, w którym działał od 1947 roku oraz pszczelarzem posiadającym własną małą pasiekę w Bielawach, a następnie w Działyniu.

Z dniem 1 września 1973 roku przeszedł na emeryturę i zamieszkał w Gnieźnie pracując społecznie i działając w radzie dzielnicowej.

Julian Frankowski, drugi z lewej, po polowaniu Kłecko 1965

Julian Frankowski, 1986

Został uhonorowany państwowymi odznaczeniami, m.in.: Złotym Krzyżem Zasługi w 1973 roku, Medalem Zwycięstwa i Wolności w 1976 roku, a także: Srebrnym i Złotym Medalem Polskiego Związku Łowieckiego, Odznaką Zasłużonego Działacza Ruchu Spółdzielczego, Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Julian Frankowski zmarł 27 września 1987 roku w Gnieźnie i spoczywa na cmentarzu św. Piotra i Pawła w Gnieźnie.

Opracował Maciej Korobacz, wnuk J. Frankowskiego
na podstawie spisanych wspomnień, dokumentów, zdjęć i pamiątek

Poznań, 21 czerwca 2019 roku.